

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 a och 5 §§ lagen om statens tjänstekollektivavtal

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om statens tjänstekollektivavtal ändras så, att finansministeriet kan meddela allmänna föreskrifter som ämbetsverken skall iakttä när de med stöd av 5 § 2 mom. 2 punkten fattar beslut om sina tjänstemäns avlöning. Ändringen är nödvändig då de personaladministrativa befogenheterna

överförs på ämbetsverken genom att personalramarna frångås 1997.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1996 och avses bli behandlad i samband med den. Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 1996.

MOTIVERING

1. Nuläge

Enligt 5 § 2 mom. 2 punkten lagen om statens tjänstekollektivavtal kan ett ämbetsverk eller en inrättning, om ett sådant avtal som avses i 44 § statstjänstemannalagen (750/94) inte har ingåtts med en tjänsteman, inom ramen för statsbudgeten bestämma sina tjänstemäns avlöning utan att bestämma anställningsvillkoren så att de är sämre än vad som gäller enligt tjänstekollektivavtalet, men i övrigt utan hinder av tjänstekollektivavtalet. Genom en ändring av tjänstekollektivavtalslagen som trädde i kraft vid ingången av oktober 1992 har denna befogenhet i enlighet med övergången till resultatorienterad styrning etappvis överförts på ämbetsverken åren 1992-1995. Antalet ämbetsverk som således kan bestämma om sina tjänstemäns löner är över 200.

Genom förordning har avlöningsbesluten med stöd av 5 § 4 mom. lagen om tjänstekollektivavtal centraliserats till en högre myndighet inom vissa förvaltningsområden.

Enligt lagens 5 § 3 mom. fastställer finansministeriet avlöningarna för de arbetsgivarjämsmän som avses i lagens 2 § 4

mom. när det är fråga om tjänster som specificeras i statsbudgeten. Vidare beslutar finansministeriet enligt 5 § 2 mom. 3 punkten för alla tjänstemäns vidkommande om andra ekonomiska förmåner än avlöningar.

2. Skälen till ändringen

På 1990-talet har, i anslutning till den resultatorienterade styrningen och omkostnadsbudgeteringen samt revideringen av arbetsgivarverksamheten och personalpolitiken, på ämbetsverken, överförts personaladministrativa befogenheter samtidigt som styrning och begränsningar av olika slag slopats. Å andra sidan har ämbetsverken getts större ansvar för verksamhetsresultaten inom ramen för de budgeterade anslagen.

Vid omkostnadsbudgetering finns för ämbetsverkets verksamhet ett disponibelt anslag, i vilket avlöningens andel inte är specificerad. Regleringen av maximiantalet anställda hos de olika ämbetsverken har frångåtts. Ämbetsverken i allmänhet har befogenhet att inrätta och reglera sina tjänster, med undantag av tjänster som specificeras i

budgeten, och, såsom nämnts, även möjlighet att besluta om avlöningarna för sina tjänstemän. Även utnämningbefogenheten har i regel överförs på ämbetsverken. Enligt statstjänstemannalagen kan ämbetsverken även sluta avtal med sina tjänstemän, med undantag av tjänstemännen på allra högsta nivå, om de anställningsvillkor som skall tillämpas i tjänsteförhållandet.

Dessutom har förutsättningar skapats för en sådan tjänste- och kollektivavtalsverksamhet i ämbetsverken som ger bättre möjligheter till självständig arbetsgivarverksamhet och främjar revideringen av avlöningssystemen så, att de blir ämbetsverksspecifika och stöder en resultatrik verksamhet.

Enligt den allmänna motiveringen i budgetpropositionen för 1996 slopas 1997 regleringen av förvaltningsområdenas maximiantal anställda i budgeten för att de personaladministrativa befogenheterna skall kunna överföras på ämbetsverken.

Genomförandet av en enhetlig arbetsgivar- och personalstrategi inom det statssamfund som ämbetsverken inom ramen för budgethushållningen bildar och skötseln av helhetsfördel förutsätter information om användningen av ämbetsverkens personalpolitiska befogenheter och dessutom möjligheter att ge anvisningar om hur befogenheterna skall användas. Också i de övriga nordiska länderna har man observerat ett motsvarande behov att koordinera användningen av befogenheter som gäller avlöningar och andra personalpolitiska områden.

För detta ändamål skall finansministeriet kunna meddela allmänna föreskrifter som kan tillämpas på resultatorienterad styrning och som är ägnade att befördra resultatrik ämbetsverksverksamhet under ansvar. Avsikten är att föreskrifterna skall beredas i samarbete med ministerierna och ämbetsverken och att de även skall innehålla uppgifter om hur information kan erhållas samt om uppföljningen.

I regeringens proposition om överföring av avlöningsbefogenheterna på ämbetsverken (43/1992 rd) ingick ett förslag om finansministeriets möjligheter att meddela allmänna föreskrifter angående de grunder som ämbetsverken skulle iaktta i fråga om avlöningarna för sina tjänstemän. Möjligheten motiverades med behovet att styra användningen av ämbetsverkens avlöningsbefogenhet i resultatstyrningens och omkostnadsbudgete-

ringens inkörningskede samt under det skede då statens avlöningssystem och lönepolitik reviderades. Riksdagen slopade stadgandet ur lagförslaget. Av de orsaker som nämns i föreliggande regeringsproposition är det nödvändigt att allmänna föreskrifter kan meddelas för att en enhetlig arbetsgivar- och personalstrategi skall kunna genomföras också i det nuvarande skedet av revideringen av den resultatorienterade styrningen och lönepolitiken.

3. Föreslagna ändringar

På ovan anförda grunder föreslås att lagen om statens tjänstekollektivavtal ändras så, att finansministeriet har möjlighet att meddela allmänna föreskrifter, som ämbetsverken skall iaktta när de fattar beslut om sina tjänstemäns avlöning. Avsikten är att motsvarande allmänna föreskrifter skall meddelas även beträffande statens personal i arbetsavtalsförhållande. När regleringen av maximiantalet anställda slopas, behövs möjligheten att kunna meddela allmänna föreskrifter också beträffande tjänsteregleringar. Avsikten är att ett stadgande härom skall tas in i statstjänstemannaförordningen (971/94).

Därför föreslås att till 5 § lagen om statens tjänstekollektivavtal fogas ett nytt 5 mom. I detta moment skulle stadgas att finansministeriet kan meddela allmänna föreskrifter som ämbetsverken och inrättningarna skall tillämpa när de fattar beslut enligt 2 mom. 2 punkten.

De nuvarande momenten 5 och 6 i lagens 5 § skulle bli 6 och 7 mom. Detta föranleder tekniska ändringar i hänvisningarna i lagens 3 a § 3 mom. och 5 § 7 mom., vilkas innehåll skulle förbli oförändrat.

4. Verkningsfråga om administration, organisation och ekonomi

Propositionen har inga administrativa, organisatoriska eller ekonomiska verkningar.

5. Beredningen av propositionen

Enligt den allmänna motiveringen till budgetpropositionen för 1996 har regeringen för avsikt att ändra lagen om statens tjänstekol-

lektivavtal så att finansministeriet har möjlighet att meddela allmänna föreskrifter om grunderna för användningen av ämbetsverkens avlöningsbefogenheter.

Förhandlingar har i överensstämmelse med statens samarbetsstadganden förts med de centralorganisationer som representerar statens personal.

6. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 1996.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

L a g

om ändring av 3 a och 5 §§ lagen om statens tjänstekollektivavtal

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 6 november 1970 om statens tjänstekollektivavtal (664/70) 3 a § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 26 mars 1993 (284/93), och 5 § 6 mom., sådant det lyder ändrat genom lag av den 26 juni 1992 (588/92), samt

fogas till 5 § ett nytt 5 mom., varvid de nuvarande 5 och 6 mom. blir 6 och 7 mom., som följer:

3 a §

Vad 5 § 6 och 7 mom., 8 § 3 mom. samt 19 § 2 mom. stadgar om staten eller om statens förhandlingsmyndighet tillämpas, i fall som avses i 1 mom., i stället för på dessa på affärsverken och arbetsgivarföreningen. Arbetsgivarföreningen beslutar om verkställande av lockout som gäller affärsverk. Vad 12 § stadgar om den statliga förhandlingsmyndighetens rätt att föra en stridsåtgärd till tjänstetvistnämnden, gäller i fråga om stridsåtgärder vid affärsverk även affärsverken och arbetsgivarföreningen.

5 §

Finansministeriet kan meddela allmänna föreskrifter som skall iakttas när beslut enligt 2 mom. 2 punkten fattas.

Vad som stadgas i 1 och 6 mom. skall iakttas endast om staten, föreningen eller tjänstemannen inte är bunden av ett tidigare, på andra villkor ingånget tjänstekollektivavtal eller om den kategori som avtalet binder inte är begränsad i själva avtalet.

Denna lag träder i kraft den

Helsingfors den 29 september 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Arja Alho

L a g

om ändring av 3 a och 5 §§ lagen om statens tjänstekollektivavtal

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 6 november 1970 om statens tjänstekollektivavtal (664/70) 3 a § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 26 mars 1993 (284/93), och 5 § 6 mom., sådant det lyder ändrat genom lag av den 26 juni 1992 (588/92), samt fogas till 5 § ett nytt 5 mom., varivid de nuvarande 5 och 6 mom. blir 6 och 7 mom., som följer:

Gällande lydelse

3 a §

Vad 5 § 5 och 6 mom., 8 § 3 mom. samt 19 § 2 mom. stadgar om staten eller om statens förhandlingsmyndighet tillämpas, i fall som avses i 1 mom., i stället för på dessa på affärsverken och arbetsgivarföreningen. Arbetsgivarföreningen beslutar om verkställande av lockout som gäller affärsverk. Vad 12 § stadgar om den statliga förhandlingsmyndighetens rätt att föra en stridsåtgärd till tjänstetvistnämnden, gäller i fråga om stridsåtgärder vid affärsverk även affärsverken och arbetsgivarföreningen.

5 §

Vad som stadgas i 1 och 5 mom. skall iaktas endast om staten, föreningen eller tjänstemannen inte är bunden av ett tidigare, på andra villkor ingånget tjänstekollektivavtal eller om den kategori som avtalet binder inte är begränsad i själva avtalet.

Föreslagen lydelse

3 a §

Vad 5 § 6 och 7 mom., 8 § 3 mom. samt 19 § 2 mom. stadgar om staten eller om statens förhandlingsmyndighet tillämpas, i fall som avses i 1 mom., i stället för på dessa på affärsverken och arbetsgivarföreningen. Arbetsgivarföreningen beslutar om verkställande av lockout som gäller affärsverk. Vad 12 § stadgar om den statliga förhandlingsmyndighetens rätt att föra en stridsåtgärd till tjänstetvistnämnden, gäller i fråga om stridsåtgärder vid affärsverk även affärsverken och arbetsgivarföreningen.

5 §

Finansministeriet kan meddela allmänna föreskrifter som skall iaktas när beslut enligt 2 mom. 2 punkten fattas.

Vad som stadgas i 1 och 6 mom. skall iaktas endast om staten, föreningen eller tjänstemannen inte är bunden av ett tidigare, på andra villkor ingånget tjänstekollektivavtal eller om den kategori som avtalet binder inte är begränsad i själva avtalet.

Denna lag träder i kraft den